

22 Ekim 2010 CUMA

Resmî Gazete

Sayı : 27737

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas

Sayısı

Karar

Sayısı : 2010

Karar

Günü

İPTAL DAVASINI

İPTAL DAVASININ

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1)

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

2)

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

3)

Anayasa'nın 2

I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜ

İptal ve yürürlüğün dur

"III. GEREKÇE

1) 15.05.2008 Tarih ve

4857 sayılı İş Kanununun

Bu hükümden anlaşılac

Böyle bir düzenleme, &

Özürlülerin, toplum hay

Açıklanan nedenlerle, 1

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

2) 15.05.2008 Tarih ve 57

İptali istenen Geçici Ma

İşsizlik Sigortası Fonu,

Böyle bir değişikliğin te

4447 sayılı Yasa'nın 53

- Fonun gelirleri; işsizlik

- Fonun giderleri; sigort

oluşmaktadır

Görüldüğü üzere, işsizli

Böyle bir düzenleme 44

Anayasa Mahkemesi 0

İşsizlik Sigortası Fonu

İptali istenen kural, işsi

Anayasanın 2

Diğer taraftan, 2008 yıl

Ankara Ticaret Odası

Fon birikimi döneminde,

Sosyal güvenlik sistemi

Sosyal Güvenlik Kurumu'

Sosyal güvenlik sisteminin

Sosyal güvenlik sistemi

Bu açıklamalardan da a

Türkiye İstatistik Kurum

Bu verilerden de anlaş

İşsizlik Sigortası Fonu'n

Kamuoyunda istihdam

GAP ve benzeri yatırım

İptali istenen kuralın ise

Öte yandan, iptali isten

Açıklanan nedenlerle s

Diğer taraftan, sosyal g

Bildirgenin, tamamlayıcı

Bu nedenle, iptali isten

Geçici Madde 6'nın (a)

Açıklanan nedenlerle 1

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

3) 15.05.2008 Tarih ve 57

15.05.2008 tarih ve 57

Yurtdışı teşkilatında sü

Bu Yönetmeliğin "

"(1) Yabancı dil b

(2) Kurumlarında gene

hükmüne

İptali istenen kural ile Ç

Anayasa Mahkemesi'n

Diğer taraftan yurtdışı ç

Açıklanan nedenlerle,

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

IV. YÜRÜRLÜĞÜ DURDU

5763 sayılı Kanununun 19

5763 Kanununun 32

Diğer taraftan, anayasa

Arz ve izah olunan ned

                            

V. SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan ger

1) 2

2) 19 uncu maddesi ile

3) 32

iptallerine

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

b) 2009 - 2012 yılların

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

c) Bu madde kapsam

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

Bu maddenin uygular

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

3)

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

"Yukarıdaki fıkrad

B- Dayanılan Anayasa K

Dava dilekçesinde, Ana

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İç

IV- ESASIN İNCELENME

Dava dilekçesi ve ekler

A

Dava dilekçesinde, iptal

Davacı, Anayasa'ya aykır

4857 sayılı İş Kanunu'nun

Bu hükümden anlaşılac

Anayasa'nın 2. maddes

Yasaların, ilke olarak g

İptali istenilen kuralda s

Türkiye Sakatlar Konfe

Aynı amaca hizmet ede

Şevket APALAK, bu gö

Haşim KILIÇ,

Kural'ın Anayasa'nın 10

Fulya KANTARCIOĞLU

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

B)

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1- Anlam ve Kapsam

İptali istenen Geçici 6.

İşsizlik Sigortası Fonu,

4447 sayılı Yasa'nın de

Ayrıca, 5763 sayılı Yas

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

2- Anayasa'ya Aykırılı

Dava dilekçesinde, iptali i

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

a

15.5.2008 günlü, 5763 sa

Söz konusu değişiklikle

Maddenin (b) bendi, 59

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

b

Maddenin (a) bendine s

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu

Anayasa'nın 2. maddesi

Sosyal hukuk devletinin

Sosyal güvenlik, ulusla

Sosyal güvenlik, bireyle

İşsizlik sigortası, bir iş y

Dava dilekçesinde iptal

İptali istenilen kuralın (

Dava dilekçesindeki iptal

Kaldırılmadığı ki, iptali istenilen

Ayrıca her kurum ayrı t

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

V- İPTAL KARARININ

Anayasa'nın 153. maddesi

15.5.2008 günlü, 5763

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

VI- YÜRÜRLÜĞÜN DU

15.5.2008 günlü, 5763

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

A- 2. maddesiyle deęiřtiri

B- 1- 19. maddesiyle 2

2- 32. maddesiyle 9.1.1

4.2.2010 günlü, E.2008

C- 19. maddesiyle 444

4.2.2010 gününde OYE

VII- SONUÇ

15.5.2008 günlü, 5763

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

A- 2. maddesiyle deđiřtiri

B- 19. maddesiyle 25.8

1- (b) bendi, 11.8.2009

2- (a) bendinin "2

3- (c) bendi ile son fıkr

Anayasa'ya aykırı olma

C- 32. maddesiyle 9.1.

D- 2. maddesiyle deęiş

4.2.2010 gününde kara

Başkan

Haşim KILIÇ

Başkanvekili

Osman

Alifeyyaz

PAKSÜT

Üye

Sacit

ADALI

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

A.

Necmi

ÖZLER

Üye

Fettah

OTO

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh

KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

□

□

□

KARŞIOY GEREKÇESİ

□

□

□

1- İptal davasına konu 4857 sayılı İş Kanunu'nun 30. maddesinin yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde, özürlü ve eski hükümlü çalıştırmayan işveren veya işveren vekilinden aynı Kanun'un 101. maddesi uyarınca tahsil edilecek cezaların kullanımına ilişkin hususların, Türkiye İş Kurumu'nun koordinatörlüğünde, teker teker sayılan temsilcilerden oluşan bir komisyon tarafından karara bağlanacağı hüküm altına alınmakta, belirtilen temsilciler arasında da davaya konu "Türkiye Sakatlar Konfederasyonu" yer almaktadır.

Anayasa'ya aykırılık iddiasının özünü ise, sakatlar ve özürülleri temsil edecek yegâne üst kuruluşun adı geçen Konfederasyon olmadığı, bu konuda aynı amaca hizmet eden "Engelliler Konfederasyonu"nun da bulunduğu, yasa koyucunun ise bu iki konfederasyondan yalnız birini tercih etmek suretiyle Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesinin ihlâl edilmiş olduğu savı oluşturmaktadır.

2- İptali istenen kuralın, 22.5.2003 günlü, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 10.6.2003 tarih ve 25134 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan ilk halin de de aynen yer aldığı anlaşılmaktadır. Yine aynı tarihte yürürlükte olan

6
.10.1983 günlü, 2908 sayılı Dernekler

Kanunu'nun 88. maddesinin "Sakatlara hizmet amacı ile kurulan derneklerin, Körler Federasyonu, Sağırklar Federasyonu, Ortopedik

Özürüllü Federasyonu, Zihinsel Özürüllü Federasyonu olmak üzere dört federasyon teşkil etmeleri ve bu federasyonların birleşerek

Türkiye Sakatlar Konfederasyonunu
oluşturmaları zorunludur."

hükmünü taşıdığı, dolayısıyla Türkiye Sakatlar Konfederasyonu'nun

belirtilen tarihte alanında yegâne temsilci konumunda olduğu görülmektedir.

Ne var ki 23.11.2004 tarih ve 25649 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4.11.2004 günlü, 5253 sayılı yeni Dernekler Kanunu 2908 sayılı Dernekler Kanunu'nu yürürlükten kaldırıp, örgütlenme özgürlüğünün önündeki kısıtlayıcı hükümlere de son verdiğiinden; anılan Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra üç engelli federasyonu tarafından

Türkiye Engelliler Konfederasyonu

kurulmuş, böylelikle özürlü ve sakatların oluşturdukları iki ayrı konfederasyonun varlığı sözkonusu

olmuştur.

Yasa koyucu 15.5.2008 günlü, 5763 sayılı Kanun'la, anılan "Komisyon"un teşkilinde bu iki konfederasyondan ilk düzenlemede olduğu gibi Türkiye Sakatlar Konfederasyonu'nu temsilci olarak

dikkate

almıştır

.

3- Özürlü ve eski hükümlü çalıştırmayan işverenler veya vekillerinden tahsil edilecek para cezalarının ne şekilde kullanılacağı hususu tamamen yasa

koyucunun

takdir alanına giren bir husus olup, Anayasal ilkelere bağlı kalmak şartıyla, bu cezaların kamu yararına bir harcama kalemi olarak doğrudan Çalışma Bakanlığı

ya da bağlı bir birimince kullanılması mümkün olabileceği gibi, işçi-işveren temsilcilerinin de içinde olacağı bir komisyonun teşkil edilip edilmemesi, bu komisyona

kimlerin alınıp alınmayacağı, temsili uygun görülen komisyon üyelerinin bir bölümü için

farklı, diğerleri için değişik kriter ve ölçütlerin öngörülmesi de tamamen yasa koyucunun takdirindedir. Diğer bir deyişle, örneklenen hususlar bir Anayasal denetim sorunu olmayıp,

yasamanın tasarrufu alanındaki bir tercihin ortaya konulmasından ibaret bulunmaktadır.

4- İptali istenen fıkradaki işçi ve işveren temsilcileri yönünden getirilen "en çok işçi ve işvereni temsil eden üst kuruluşlardan olma" kriterinin, özürlü ve sakatlar konfederasyonları bakımından da getirilmesi gerekmeyip, farklı mahiyetteki sözkonusu üst yapılanmalar

için öngörülen kriterler, özürlüler ve sakatlar konfederasyonları yönünden bir eşitlik değerlendirmesine emsal teşkil edemezler. Yasa koyucunun, evvelce yine yasayla teşkil ettirilmiş bulunan bir konfederasyona öncelik tanınması ve tercih hakkını bu yönde kullanmasının Anayasa'ya aykırı bir yönü yoktur.

5- Açıklanan nedenlerle, iptali istenen kuralın Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı bir yönünün bulunmadığı ve iptal isteminin reddi gerektiği kanısına vardığımızdan; kuralın iptaline dair çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Başkan

Haşim KILIÇ

Üye

Sacit

ADALI

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

EK GEREKÇE

4857 sayılı İş Kanunu'nun 5763 sayılı Yasa ile değiştirilen 30. maddesinin

yedinci fıkrasının ilk tımcesinde, "Bu maddeye aykırılık hallerinde 101 inci madde uyarınca tahsil edilecek cezalar, özörlölerin ve eski hükömlölerin mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyonu, kendi işini kurmaları, özörlönlöün iş bulmasını sağlayacak destek teknolojileri ve bu gibi projelerde kullanılır." dava konusu ikinci tımcesinde de "Tahsil edilen cezaların kullanımına ilişkin hususlar, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlöğönlöün koordinatörlöğönde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlöğö, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliğı Genel Müdürlöğö, Özörlöler İdaresi Başkanlığı, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlöğö ve Türkiye Sakatlar Konfederasyonu ile en çok işçi ve işvereni temsil eden üst kuruluşların birer temsilcilerinden oluşan komisyon tarafından karara bağlanır. Komisyonun çalışma usul ve esasları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." denilmektedir.

İptali istenilen kuralın yürörlöğö girdiğı tarihte engellilerle ilgili Türkiye Engelliler ve Türkiye Sakatlar Konfederasyonu olmak üzere iki konfederasyon bulunduğı halde, anılan Kural'la oluşturulan komisyonda bunlardan sadece Türkiye Sakatlar Konfederasyonu'na yer verilmiştir. Oysa her iki Konfederasyonun da aynı amaçla kuruldukları ve aynı hukuki statüye sahip oldukları anlaşılmaktadır. Komisyon'da bunlardan sadece birine yer verilmesi, bu konfederasyonu diğeri göre imtiyazlı duruma getirmektedir. Başka bir ölçüt öngörölmeksizin Komisyon'da bulunmanın nedeninin, sadece Konfederasyon niteliğı taşımaktan kaynaklandığı, iki konfederasyonun da aynı hukuksal statüde oldukları halde farklı kurallara bağlı tutuldukları, bu durumun ise Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesiyle bağdaşmadığı açıktır.

Belirtilen nedenlerle çoğunluk görüşüne ek gerekçeyle katılıyoruz.

Üye

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Fettah OTO

KARŞI OY

5763 sayılı Yasa ile 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'na Eklenen Geçici madde 6- a fıkrasında yer alan; "2008 yılına münhasır olmak üzere, Fonun mevcut nema gelirlerinden 1.300.000.000 YTL'lik kısım fon tarafından Hazine İç Ödemeler Muhasebe Birimi hesaplarına aktarılır ve genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilir. Kaydedilen bu tutarları, Yüksek Planlama Kurulu kararına istinaden Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamındaki yatırımlara öncelik vermek kaydıyla münhasıran

ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeye yönelik yatırımlarda kullanılmak üzere ilgili idare bütçelerine ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödenekler, 2008 yılı yatırım programı ile ilişkilendirilir." maddesi ile aynı maddenin c fıkrası hükmü iptal isteminin konusudur. Her ne kadar iptali istenilen 6-a fıkrasında 5121 sayılı Yasa ile değişiklik yapılarak bu maddeye üç cümle eklenmiş ve (b) bendi değiştirilmiş ise de, eklenen cümlelerin dışında kalan kısım, bağımsız bir bütün oluşturduğundan ve bu cümlelerin bölümün içeriğine bir etkisinin olmadığı görüldüğünden, bu kısma ilişkin iptal isteminin esasının incelenmesi gerekmektedir.

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun 46. maddesinin birinci fıkrasında işsizlik sigortasının amacı, "İşsizlik sigortasına ilişkin kuralları ve uygulama esaslarını düzenlemek ve sigortalılara işsiz kalmaları halinde, bu Kanunda öngörülen ödeme ve hizmetlerin yerine getirilmesini sağlamaktır." şeklinde açıklanmış; ancak bu madde 5763 sayılı Yasa'nın 13. maddesiyle "İşsizlik sigortasının amacı; işsizlik sigortasına ilişkin kuralları ve uygulama esaslarını düzenlemek ve bu Kanunda öngörülen hizmetlerin verilmesini sağlamaktır." şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan bu değişiklikte İşsizlik sigortası fonunun geniş bir alanda kullanımını sağlamak üzere yasal altyapı oluşturulmuştur.

Yukarıda anılan 46. maddede açıklandığı gibi işsizlik sigortasının temel amacı, bir iş ya da işyerinde çalışırken kendi iradesi dışında işini kaybeden çalışanlara işsiz kalmaları nedeniyle uğradıkları gelir kaybını kısmen de olsa karşılayarak kendisinin ve ailesinin zor duruma düşmesini önlemek için işsizlik ödeneği adı altında belirli bir süre ödeme yapılmasıdır.

İptali istenen kuralda, işsizlik sigortası Fonu'nun mevcut nema gelirlerinin genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedileceği, kaydedilen bu tutarların, Yüksek Planlama Kurulu'nun kararına istinaden Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamındaki yatırımlara öncelik vermek kaydıyla ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeye yönelik yatırımlarda kullanılmak üzere ilgili idare bütçelerine ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı'nın yetkili olduğu belirtilmektedir. Görüldüğü gibi burada İşsizlik Sigortası Fonu'nun nema gelirlerinin hangi somut yatırımlarda kullanılacağı yer almamaktadır. "Ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeye yönelik yatırımlara kullanılmak üzere" denilmek suretiyle ucu açık geniş bir alanda Fonun nema gelirlerinin kullanılacağı öngörülmektedir.

İşsizlik Sigortası Fonu'na işçiler ücretlerinde yapılan kesintilerle katkıda bulunmaktadır. Fonun dörtte biri işçi ücretlerinden kesilen paradan oluşmaktadır. Yürütme organına, Fonun kaynaklarının ucu açık, belirsiz bir alanda kullanılmasında yetki tanınmasının İşsizlik Sigortasını Fonu'nun işleyişine olumsuz etki yapacağı açıktır. Nitekim geçici 6. maddenin 5921 sayılı Yasa ile (b) fıkrasında değişiklikler yapılarak Fonun nema gelirlerinin 2010 yılında dörtte üçü, 2011 ve 2012 yıllarında da dörtte birinin genel bütçelerinin (B) işaretli cetvelinde bütçe gelir tahmini olarak yer alacağı öngörülmektedir. Bu durum işçilerin ücretlerinden yapılan kesintilerle katkıda buldukları Fon kaynaklarının, yürütme organının elinde İşsizlik Sigortası Fonu'nun amacı dışında nasıl tüketileceğini açık şekilde göstermektedir. Geçmişte de çalışanlara yarar sağlamak amacıyla kurulan birçok Fon kaynağının yürütme organına tanınan harcama yetkisiyle nasıl yok edildiği bilinmektedir.

5763 sayılı Yasa ile 4447 sayılı işsizlik sigortası Kanununa eklenen geçici madde 6-c fıkrasına gelince; bu madde işsizlik sigortası fonundan yatırımlara aktarılan paranın geri ödenmesini düzenlemektedir. Aktarılan bu paranın geri ödenmesi için önce yatırımlardan gelir elde edilecek, sonra bu gelirlerin Yüksek Planlama Kurlunca belirlenecek oranı fona aktarılacaktır. Kaynakların geri ödenmesinde miktar, oran ve zaman belirsizdir. Üstelik fona aktarılan paranın miktarı da 2010, 2011, 2012 yıllarında artan oranda sürmektedir. Bu durumda ya maddenin uygulanması işlevsiz kalacaktır, daha açık bir anlatımla madde uygulanamayacaktır, ya da aktarılan kaynakların geriye ödenmesi sembolik düzeyde olacaktır.

Çağdaş devlet anlayışı, sosyal hukuk devletinin tüm kurum ve kurallarıyla Anayasa'nın özüne ve ruhuna uygun biçimde kurularak işletilmesini ve bu yolla bireylerin refah, huzur ve mutluluğunun sağlanmasını gerekli kılmaktadır. Bu nedenle iptali istenen

kurallar Anayasa'nın 2. maddesinde nitelikler belirtilen sosyal hukuk devleti ilkesine, sosyal hukuk devletinin somut gereklerinden biri olan sosyal güvenlik hakkının yer aldığı, Anayasa'nın 60. maddesine aykırı bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle 5763 sayılı Yasa ile 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'na Eklenen Geçici madde 6-a ve c fıkralarının iptali gerekeceği düşüncesiyle çoğunluk kararına karşıyım.

Üye

OTO

Fettah